

Mediation Monitor 2008

Tussenrapportage over mediations buiten doorverwijzingsvoorzieningen

Juli 2008

M. Tumewu

Achtergrond

Vanaf april 2005 zijn financiële voorzieningen en doorverwijzingsvoorzieningen bij de Rechtspraak en het Juridisch Loket ingevoerd die de bekendheid met en het gebruik van mediation moeten bevorderen. Om te voorkomen dat partijen uit financiële overwegingen van mediation afzien heeft de overheid de mediationtoevoeging ingevoerd. De mediationtoevoeging is een tegemoetkoming in de kosten van mediation voor de minder draagkrachtigen. Bij de gerechten kunnen partijen gebruik maken van een stimuleringsbijdrage, waardoor de eerste 2,5 uur van een mediation gratis is.

Naast mediations die via de doorverwijzingsvoorzieningen (via de Rechtspraak of via het Juridisch Loket, zie fact sheets 2008-3 en 2008-4) worden doorverwezen, zijn er ook mediations die buiten deze twee doorverwijzingsvoorzieningen tot stand komen. De gegevens die zijn verzameld over deze mediations geven geen volledig beeld van alle mediations die buiten de doorverwijzingsvoorzieningen plaatsvinden. Alleen gegevens van mediations (die niet via de Rechtspraak of via het Juridisch Loket zijn doorverwezen) waarbij voor één van de partijen een mediationtoevoeging is afgegeven, zijn beschikbaar. In dat geval is namelijk aan partijen en mediators gevraagd een vragenlijst in te vullen en wordt de zaak geregistreerd bij de Raden voor Rechtsbijstand. In Figuur 1 staat weergegeven wanneer, welke financiële voorzieningen beschikbaar zijn.

Naast de gegevens van mediations waarbij voor ten minste één van de partijen een mediationtoevoeging is afgegeven, is er ook informatie beschikbaar van het Nederlands Mediation Instituut (NMI). Zij hebben vanaf januari 2007 een eigen monitoronderzoek onder de NMI-geregistreerde mediators verspreid. Alle NMI-geregistreerde mediators doen automatisch mee aan het monitoronderzoek. Indien mediators bezwaren hebben tegen het invullen van de monitor moeten zij zich hiervoor afmelden. Voor alle mediations die mediators uitvoeren, vullen ze via internet een vragenformulier over de betreffende zaak in. Zaken die via het Juridisch Loket of de Rechtspraak zijn doorverwezen, kunnen hier worden uitgefilterd.

Deze fact sheet schetst een beeld van de stand van zaken met betrekking tot de mediations buiten doorverwijzingsvoorzieningen (met een toevoeging) over de periode 1 april 2005 tot en met 31 december 2007. De studie in deze fact sheet richt zich op de volgende empirische vragen:

1. het beroep dat wordt gedaan op de mediationtoevoeging;
2. de bekendheid met mediation en het gebruik ervan;
3. de resultaten van mediations;
4. de kwaliteit mediators.

Box 1 Dataverzameling: Monitor Mediation en Monitor NMI

Monitor Mediation. Bij mediations waar sprake is van een mediationtoevoeging wordt partijen en mediators gevraagd een monitorformulier in te vullen. In totaal zijn er in de periode tussen april 2005 en december 2007 1.044 mediations met een mediationtoevoeging gestart die buiten de doorverwijzingsvoorzieningen tot stand zijn gekomen. Niet al deze mediations zijn eind 2007 afgerond. In totaal hebben we de beschikking over ingevulde monitorformulieren van 429 partijen en 226 mediators.

Monitor NMI. In 2007 hebben 649 NMI-geregistreerde mediators een of meerdere keren de monitorvragen beantwoord. Zij hebben gerapporteerd over 1.139 mediations die buiten de doorverwijzingsvoorzieningen tot stand zijn gekomen en waarvoor geen mediationtoevoeging of stimuleringsbijdrage is ontvangen.

Mediationtoevoegingen

De mediationtoevoeging is een tegemoetkoming in de kosten van mediation voor minder draagkrachtigen. De rechtsbijstandverlener of mediator dient namens de partij een aanvraag in voor een mediationtoevoeging. Partijen betalen een eigen bijdrage van €46,- voor vier uur (indien de mediation langer duurt dan vier uur, moeten partijen €92,- betalen). De Raad voor Rechtsbijstand bepaalt aan de hand van de financiële gegevens van de partij of deze gerechtigd is tot een mediationtoevoeging.

In totaal zijn er tussen 1 april 2005 en 1 januari 2007 4.838 zaken met een mediationtoevoeging geweest. Ongeveer 41% van deze mediations zijn via de gerechten doorverwezen, 35% is tot stand gekomen via het Juridisch Loket en 24% (1.044 zaken) buiten deze doorverwijzingsvoorzieningen. Omdat meerdere partijen binnen een zaak een toevoeging kunnen hebben, ligt het aantal afgegeven mediationtoevoegingen hoger. In totaal zijn er tussen 2005 en 2007 1.629 mediationtoevoegingen afgegeven voor zaken die buiten de doorverwijzingsvoorzieningen tot stand zijn gekomen.

Partijen is gevraagd in hoeverre de mediationtoevoeging een rol speelde om voor mediation te kiezen. De beschikbaarheid van deze voorziening blijkt voor de meeste partijen (enigszins) van belang te zijn voor hun keuze. Ongeveer 70% van de partijen vond het (enigszins) belangrijk dat mediation goedkoper is dan een juridische procedure en 72% vond het (enigszins) belangrijk dat zij de mogelijkheid hadden om een mediationtoevoeging aan te vragen.

Voor 15% van de partijen was de mediationtoevoeging niet belangrijk en voor de overige 19% van de partijen was deze optie niet van toepassing omdat ze waarschijnlijk niet minder draagkrachtig waren. Tevens geeft 70% van de partijen aan dat zij de kosten een reden vinden om weer voor mediation te kiezen en 27% van de partijen geeft aan het niet te weten. Dit is niet verwonderlijk, aangezien de partijen die aan deze monitor hebben deelgenomen meestal een mediationtoevoeging ontvangen en de kosten dus laag zijn.

Bekendheid

In mediations waarbij sprake is van een mediationtoevoeging, gaven partijen aan dat zij voor de huidige zaak in 74% van de gevallen nog niet bekend waren met mediation. De meeste

partijen zijn op de hoogte gebracht door hun advocaat, verder spelen de media ook een grote rol in de bekendheid van mediation. De meeste zaken liggen op het terrein van het familierecht.

Aangezien in de NMI-monitor alleen mediators een vragenlijst beantwoorden, bevat de monitor geen vragen over bekendheid. Wel is er informatie over de wijze waarop ze bij de mediator zijn terecht gekomen. In ruim eenderde van de mediations hebben partijen op eigen initiatief de mediator ingeschakeld. Daarnaast zijn partijen vaak via de werkgever of een Arbo-dienst doorverwezen naar de mediator. De meeste zaken liggen op het terrein van het arbeidsrecht en familierecht.

Resultaten van mediations

75% van de mediations waarvan ten minste een van de partijen een mediationtoevoeging ontvangt, eindigt in een volledige overeenstemming en 6% in een gedeeltelijke overeenstemming.

Uit de NMI-monitor blijkt dat 71% van de partijen een volledige overeenstemming, 11% een gedeeltelijke overeenstemming en 18% geen overeenstemming bereikt.

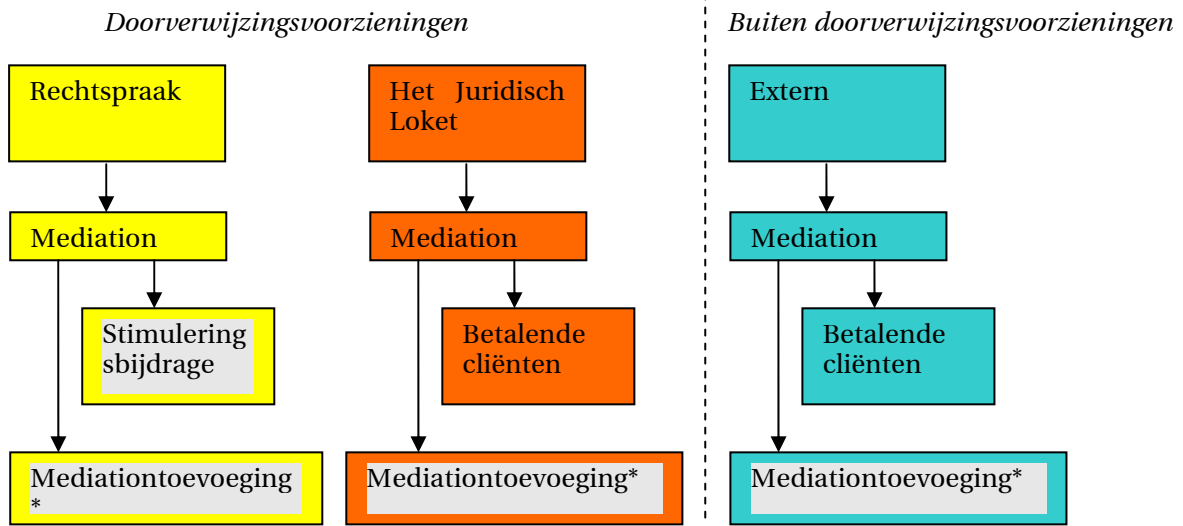
Doordat de NMI-monitor een vrijwillige zelfrapportage van mediators over hun mediations behelst, zou er sprake kunnen zijn van een positieve vertekening van de mate waarin mediations tot overeenstemming leiden. Hierdoor kunnen de gepresenteerde resultaten van de mediations aan de optimistische kant zijn. Echter, gezien het feit dat het percentage overeenstemming niet veel verschillen van de resultaten van mediations bij het Juridisch Loket lijkt die vertekening mee te vallen.

Kwaliteit mediators

Over de kwaliteit van mediators zijn partijen over het algemeen goed te spreken. De meeste partijen zijn tevreden tot zeer tevreden over de onpartijdigheid en zorgvuldigheid van de mediator en de wijze waarop de mediator de mediation heeft geleid. Partijen zijn na een mediation met een (gedeeltelijke) overeenstemming meer tevreden dan wanneer er sprake is van geen overeenstemming.

De NMI-monitor bevatte geen vragen over de kwaliteit van de mediators, omdat mediators dit zelf zouden moeten invullen.

Figuur 1: Overzicht doorverwijzingsvoorzieningen en bijbehorende financiële prikkels

* Mits WRb-gerechtigd

Literatuur

Guiaux, M., M. Tumewu
Mediation Monitor 2008 — tussenrapportage
WODC, 2008